

DAMUNT DAMUNT

PRIMA
ORDINA

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN

DECEMBRE 1991

NUM. 7

DAMUNT
DAMUNT

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL
Sant Joan (Mallorca)

Decembre 1991-núm. 7
Depòsit Legal PM-673-1991
Domicili: Major, 68
07240 SANT JOAN (MALLORCA)

Director:
Miquel Florit Huguet

Redactors-col·laboradors:
Francesc Alzamora Bauzá
Marial Alzamora Bauzá
Antònia Barceló Costa
Maria Català Karmany
Guillem Company Bauzá
Gabriel Company Gayá
Nino Company Pérez
Carles Costa i Salom
Immaculada Gayá Mayol
Catalina Gayá Morlà
Mª Magdalena Jaume Nicolau
Joan Jaume i Nigorra
Catalina Jaume Ginard
Joan Matas Gayá
Isabel Mª Matas Ramis
Bàrbara Matas Sastre
Joan Matas Sastre
Jaume Mola

Impres a:
Apostol y civilizador
Petra (Mallorca)

Les gloses i articles publicats expressen únicament, l'opinió dels seus autors, els quals es fan responsables del seu contingut.

La Redacció no s'identifica, necessàriament, amb el contingut dels escrits publicats.

Tirada: 400 exemplars
Suscripcions: Miquel Florit
Lloc de venda: Ca Na Blanc

C O N T I N G U T

Salutació, per Miquel Florit
Notícies Locals, equip de Redacció.

Retalls de premsa

Entrevista a Antonia i Bel Toniona

Entrevista Arxivers, per Miquel Florit Huguet.

Gloses i glosadors

Nadal, Catalina Jaume de Calicant

Nadal, A. Bauzá.

Resultes d'un resultat, per J. i Mates.

Son pare, per Gabriel Company Gayá.

Nadal, pau i alegria, per Bàrbara Matas.

Col·laboracions:

Recordant esdeveniments passats, J. Jaume.

Nadal, per Carles Costa
Contesta d'un glosador, Joan Matas (Ditaler).

Crònica d'uns sentiments, per Maria Estelrich.

Batec, per Carles Costa

No voldríem mai que cap dels nostres lectors, trobàs una contradicció entre el que anunciam des d'aquesta tercera pàgina i el contingut de la revista. Contingut que com sabeu procedeix de diverses autors.

Repasant el que hem escrit fins ara, podíem resumir el que volem que sigui "filosofia informativa" i finalitat d'aquesta revista, en els punts següents:

- a) Aquesta revista vol esser objectiva i independent.
- b) Aquesta revista no té cap finalitat lucrativa.
- c) Aquesta revista "vol fer poble" informant i contribuint a la convivència entre els santjoaners, aportant el seu granet d'arena a la normalització lingüística, a la recuperació de la nostra entitat i a la cultura.
- d) Aquesta revista vol tenir sempre present la norma de "no parlar malament de ningú i dir de tota persona tot allò bo que en sapiguem".
- e) Aquesta revista intentarà respectar, en la mesura del que sigui possible, la pluralitat d'estils i pensaments dels seus col·laboradors (voluntaris i gratuïts), inclosos els glosadors sempre que no ataquin directament a una persona determinada.
- f) Aquesta revista ha anat rebutjant (ho hem dit en altres ocasions) col·laboracions i col·laboradors, des del seu neixement, perquè dites col·laboracions no "feien poble", no ajudaven a la convivència i enteniment entre els santjoaners, més bé haurien servit per encendre la polèmica, crear antagonismes i rancors.
- g) Creim amb la solidaritat i amb aquells que "riuen amb els que riuen i ploren amb els que ploren" i consideram negatius per una convivència pacífica totes aquelles persones o grups que creuen que "qui no està amb mi, està contra mi".
- h) Si a pesar de totes aquestes precaucions i mesures, el contingut d'aquesta revista ha contribuït a ofendre o exasperar ningú, feim nostres les paraules del Forner Boveta, que ben el final del seu glosat titulat "Son pare", ens diu:

En es poble que m'ha vist néixer,
deman perdó amb humilitat
si a cap persona he faltat
o si de mi teniu cap queixa
tenc el meu cor que s'esqueixa
fins que m'haureu perdonat.

I és precisament en aquests dies, en que tot ens parla de pau i alegria, quan més ben escaients són aquestes paraules.

I ja que estam a les portes de l'any 1992, aprofitam per avançar-vos nous projectes de millorar aquesta revista i de la sortida del colleccionable "Sant Joan damunt damunt" (tantes vegades anunciat en el número del mes de gener, si forces majors no ho impedeixen.

Bones Festes i molts d'anys a tots!

Miquel Florit Huguet

JOAN MOREY A BALEART 91

Baleart 91, la VI Fira d'Artesania que es celebra a Palma del 5 al 15 de Desembre, en el recinte ferial d'Ifebal, (en el Polígon de Llevant), on han estat representats bastants de municipis de Mallorca amb estant propi, i on la Mancomunitat del Pla de Mallorca hi té un "stand" de decoració austera però efectiva, uns marges de paret seca, hi trobam com expositor més destacat per nosaltres la collecció de flautes o flobiols construïts pel santjoaner Joan Morey Company (el mestre Morei). Ens alegra veure un altre any, exposats a Baleart els treballs artesans d'aquest santjoaner, que encara que no fos professor d'EGB., mereix el qualificatiu de "mestre".

Per cert, un dels marges de paret seca de l'estant de la Mancomunitat del Pla de Mallorca, està fet per en Gabriel Monserrat "Es Xoric", un vilafranquer-felanitxer, que on està demostrant

la seva qualitat de margé és en la construcció d'una caseta d'Es Revellar (Cal Sen Virgo), "mostra" permanent del seu ben fer.

Ens alegraria que a les properes edicions de Baleart, hi participassin altres santjoaners. I ja que de margers hem parlat, sense fer comparances, creim que el nostre marger Martí Jordà també hi podria participar -si li interessàs- al costat d'altres margers d'altres pobles, amb tot mereixement, com ha demostrat en diferents obres, entre les que destacariem "la Creu d'En Revull".

CANVI A LA BANCA MARCH LOCAL

Jaume Francesc Ribot Ramis, que des de feia 4 anys era el director de l'Agència local de Banca March, dies passats ha deixat aquest càrrec, per anar a treballar a una altra empresa.

Jaume Ribot, que substituï Joan Oliver (l'amo Joan de Maià), durant aquests

quatre anys ha aportat nous clients i dinamisme a l'oficina de la Banca March a Sant Joan, comptant sempre amb la valuosa ajuda de Joan Matas, home de provada bonhomia i que segons rumors es pensa jubilar en els propers mesos.

GREU ACCIDENT DE TRÀNSIT EN EL REVOLT D'EN PAGO

El passat diumenge dia 24 de novembre, entre les 8'30 i 9 del vespre, tingué lloc un greu accident de trànsit devora el revolt d'En Pago, en el creuer de la carretera de Sineu-Llorito.

Dos jovenets vilafranquers, de 17 anys, que venien de Sineu amb una moto, es toparen amb una furgoneta que, procedent de Sant Joan, anava cap a Son Gual.

Els dos ocupants de la moto eren Antoni Barceló Morlà i Felip Oliver Sansó. El primer (Antoni) sofrí grevíssimes ferides, es rompé les dues cames i la cadera; mentre que l'altre (En Felip) només tingué lleugeres esquerrinxades.

Es dóna la casualitat que el jovenet greument ferit té ascendència santjoanera, essent nét de Joan Morlà (Garroveret) i de Miquela Amer (de Campos).

TROBADES A CONSOLACIÓ

No és la primera vegada que grups de nins i nines, jovenets i també gent major, escullen el nostre Santuari per fer una diada o estança fora dels seus llocs habituals. Un dia d'excursió, d'actes lúdics o reflexió espiritual.

Els passat dia 29 de Novembre, un grup de aproximadament de 150 alumnes, passà el dia a Consolació, acompanyat dels seus professors. Eren els alumnes del Col·legi Santa Magdalena Sofia de Palma, del qual és professora la "santjoanera" María Eugenia, esposa d'En Rafel Betlem.

María Eugenia és membre de la Junta Parroquial, mare de família nombrosa, activa i responsable.

ASSOCIACIÓ DE LA 3ª EDAT

Durant els mesos de

Novembre i Desembre, tres equips de pensionistes de Sant Joan, han participat a un Torneig de Petanca organitzat per l'Associació de Majors de Vilafranca. Els equips locals estan formats per:

- Miquel Fiol Sorell (Sabater)
- Joan Nicolau Matas (Xisquet)
- Joan Matas Antich (Comandant)

- Josep Matas Juan (Bufalí)
- Martí Jordà Ferrer (Marger)
- Joan Gayà Matas (Pere-Mates)

- Guillem Bou Mas (Cotonet)
- Melsion Matas (Pere-Mates)
- Josep Bauçà Matas (Escolà)

Per esser la primera vegada que aquests equips han sortit del poble participar a un torneig, enfrontant-se a l'equip de Manacor i Vilafranca, la puntuació ha estat molt bona.

D'altra banda, la Junta Directiva de l'Associació, en sessió celebrada el dia 6 de Novembre, va prendre els següents acords:

- Organitzar per al dia 13

de Novembre una excursió per visitar els monuments més importants de Pollença, a continuació seguir cap el Monestir de Lluc i després cap el Foro de Mallorca.

- Organitzar una excursió per dia 23 de novembre, a les 4'30 de l'horabaixa, en els actes que se celebraren a la Seu. Es va fer un petit concert de música i missa concelebrada pel Senyor Bisbe, amb una benedicció per a tot el col·lectiu de majors. Aquest acte era organitzat per l'Associació "Vida Creixent" de Palma, que convidà totes les Associacions de Majors de Balears.

- Organitzar per al dia 31, Dissabte de Cap d'Any, en la llar de la Tercera Edat, una xocolatada amb ensaïmades, per a les 24 hores, les 12 de la nit, menjar els tradicionals grans de raïm i una copa de cava per donar la benvinguda a l'any 1992.

També se va acordar que a partir del primer de gener pròxim, quan mori un

soci, en lloc de dipositar un ram de flors, se farà dir una missa en sufragi del difunt, convidant tots els socis a la seva assistència.

POST EL SOL/AMICS

Aquests són dos dels possibles noms, entre una dotzena grossa que estan considerant, els germans Francesc i Catí Juan Picornell (del restaurant de la Torre de s'Aigo), per al nou pub, que tenen en projecte obrir en el carrer Ramon Llull, a la prolongació del carrer Consistori, molt aprop del local de la Tercera Edat.

Els dos joves empresaris, estan pendants dels permisos i autoritzacions per començar les obres, que llevat d'inconvenients, serian començades en el proper mes de gener.

El local planejat per a la joventut, tindrà les característiques de pub, music-bar i hamburgueseria.

No dubtam, coneixent la simpatia i bon fer dels germans Costitxers, que el nou local, tengui el nom que tengui, serà un lloc

visitat per la joventut local i la de pobles veïns.

AJUNTAMENT. PLE ORDINARI

DEL DIA 29 DE NOVEMBRE

Després de la sessió de la moció de censura celebrada el passat dia 13 de novembre, pareix que ha decaïgut l'interés dels santjoaners per el que fan i diuen els nostres governants locals. O al manco sols foren 12 persones que acudiren al Ple del dia 29 de novembre.

Hi falta el regidor Joan Matas Gayà de U.M.

El primer punt que es va tractar fou:

L'aprovació dels esborranys de les actes de les sessions de dia 13 i dia 19 del mes de novembre.

Dia 13 s'havia celebrat la sessió extraordinària, en la qual es va debatre la moció de censura, contra el batle regionalista Joan Barceló. Aquesta moció va tenir l'ajut dels regidors del P.P., membres de la mateixa candidatura que la del batle censurat.

Barceló va fer dues

matissacions, la 1ª fou que en el punt en què es transcriu el Decret de dia 26 d'Octubre es designaren Mora i Mas Font membres de la Comissió de Govern; dia 28 d'Octubre es va convocar sessió per a dia 31, per constituir dita comissió. "En aquesta sessió no hi acudiren els dos convocats", això no figura a l'acte, i és per això que Barceló demanà aquesta primera matissació.

La 2ª matissació que féu Barceló, replicant a les alegacions dels distints grups polítics, és que "basant-se en l'acte de dia 27 de setembre, es ratificà demostrant que l'Ajuntament no estava col·lapsat".

El segon punt que es va tractar va ser:

El coneixement de les Resolucions de la Batlia, nomenament de tinents de Batle i delegacions.

Foren nomenats:

-Joan Matas Antich (US)- primer tinent batle.

-Pep Mas Llaneras (Arrel) segon tinent batle.

-Miquel Torrens (PP) tercer tinent batle.

Delegacions:

-Representació Institucional, Assumptes Socials i Interior: Joan Matas Antich.

-Festes i esports: Pep Mas

-Hisenda: Guillem Mas

-Obres, Cultura i Sanitat: Miquel Torrens.

El tercer punt consistí en deixar sense efecte l'acord de dia 22 d'agost sobre la creació de la Comissió de Govern. L'oposició es va abstenir.

El quart punt era sobre la gestió tributària urbana i rústica. S'acordà que la gestió es fes a través de la Conselleria d'Hisenda de la Comunitat Autònoma, com ja es feia fins ara.

El cinquè punt tractava sobre la gestió tributària del nou Impost d'Activitats Econòmiques, el coeficient i l'índex. Es va decidir que la gestió la fes l'Estat i que el coeficient i l'índex s'acordaria quan es conegués la incidència econòmica.

El sisè punt referent a la Moció a la Plataforma Cívica per l'Autogovern s'aprovà amb tres vots a favor i quatre abstencions. Faltaren a la

sessió, Gracià Sànchez (PSM) i Joan Matas Gayà (UM).

El setè punt: Precs i preguntes.

-Joan Matas Antich reiterà la necessitat de la construcció de l'hospital comarcal de Manacor.

-Francesc Nicolau demanà que s'acondicionàs l'Escola de les nines per a les donacions de sang. També demanà informació sobre la petició d'ajuda econòmica per al Club de Futbol: llum de la pista de tennis.

-Joan Barceló proposà que s'investigàs, per part de personal especialitzat de l'Administració, la seva actuació com a batle, amb auditoria si fos precis, sempre que ho cregués oportú la majoria governant. Aquest prec es va fer per les al·lusions, que s'han fet a alguns mitjans de comunicació, sobre l'actuació de l'anterior equip de govern.

La presidència passà el prec al delegat d'Hisenda, el qual va dir que, en tot cas, s'hauria de dur a Comissió i després a Ple, sempre que l'interessat pagàs les despe-

sses. Barceló digué que no tenia cap interès personal, sinó que el que volia era clarificar les actuacions, per si n'hi ha que tenguin dubtes. L'equip de govern actual, en boca de Guillem Mas, va dir que no precisava l'auditoria. Això ens fa entendre que les notícies aparegudes a "alguns" mitjans d'informació no tenen cap indici de veracitat.

El regidor d'Arrel Pep Mas que ha estat intervingut quirúrgicament d'una lesió a l'esquena, i de la que ens alegre n'ha sortit be, degut a dite operació va estar dret tot el temps de la sessió, intervingué en el capítol de prec i preguntes, preguntant per un anunci de l'Ajuntament de Sant Joan i l'Hospital Comarcal, aparagut a un setmanari de la comarca de Manacor, i del que digueren no hen sabien res els membres de l'actual equip de govern ni l'oposició.

ACTIVITATS MUNICIPALS

Dins els acondicionaments

dels camins rurals, que ha duit a terme la Conselleria d'Agricultura, durant l'any 1991, per un pressupost global d'un 60 milions, aquestes setmanes passades, s'han acabat aquests acondicionaments amb la tapada de clots del camí d'Horta, dels Calderers i l'asfaltat dels dos trams de costa de l'entrada del camí de La Baronia i de Son Garrover, que embrutaven el camí arreglat de Consolació, quan plovia.

Durant els mesos d'octubre i novembre, foren col·locats miralls de visibilitat vial en els camins de Son Roig, Son Pericàs i en el d'Horta.

Foren col·locats STOP a diferents carrers i travessies on no n'hi havia. Els miralls i els STOP es posaren complint l'acord que es va prendre en un Ple del mes de setembre.

D'altra banda ens han informat que s'ha netejat l'Escorxador, estant a disposició dels particulars que hi vulguin anar a matar el porc, ara que estam en temps de matances.

NADAL

Tot aquell que té alegria
per a Nadal va animat
amb ses coques i torró
i un arbre ben adornat.

Però per esser complet
amb això s'ha d'agregar
salut, doblers i amor,
sa bona fe i bon obrar.

Suspiram tranquil·litat
que allarga el temps i la vida
i que allà on hi ha mentida
floresqui la veritat.

Vós que tant "mos" estimau
otorgau-mos vostra ventura
que siga la vostra venguda
la nit santa de Nadal
missatge d'amor i pau
de benestar i "dolçura".

MOLT D'ANYS I VENTUROS ANY NOU

Catalina Jaume de Calicant

Diario de Mallorca.-**21 de Noviembre**

Gabriel Mora, el nou batle, va presidir el dimarts passat la primera sessió plenària, que s'ha feta sota el seu manament. La sessió que va tenir caràcter extraordinari, es va desenvolupar amb absoluta normalitat, aprovant-se per unanimitat tots els punts que constaven en l'ordre del dia, faltà a la convocatòria el representant d'Arrel, Pep Mas.

Durant la sessió es va tractar d'acceptar les condicions del préstec que té el consistori amb el Banc de Crèdit Local per un import d'aprop de 10.000.000 per pagar el percentatge de la segona fase d'abastament d'aigua potable i que correspon a l'Ajuntament.

Així mateix foren acceptats per tots els regidors assistents les condicions imposades en el Servei Hidràulic, i que regirà la concessió d'aigua per a l'abastament local. Un altre punt que es va tractar, davant l'imminent acabament

del termini de presentació, fou la petició al CIM de la inclusió en el Pla d'Obres i Serveis per a 1992 de la tercera fase d'abastament d'aigua potable, i es va realitzar a títol informatiu un Pla plurianual d'inversions 1992-1994. En el darrer punt de l'ordre del dia figurava el nomenament del secretari-interventor en propietat.

Diario de Mallorca.-**22 de Noviembre**

"Des d'ahir mateix, tot santjoaner que tenguí qualche cosa per vendre, hagi perdut alguna cosa o hagi d'anunciar alguna cosa, podrà fer ús de la megafonia municipal, situada a la torre de l'església. A Biel Mora no li ha faltat temps per fer realitat una vella aspiració, les tradicionals i servicials crides. Era cosa que ja havia sol·licitat en el temps en què ocupava un escó dins l'oposició, i que li va esser denegat i tractat com a de tercermundista pel qui era batle en aquells

dies. Així, per exprés desig del nou batle, els santjoaners tornaran a tenir en el seu servei, i de manera gratuïta, els altaveus installats en el campanar. Si bé, es va deixar ben clar en la crida, que per anunciar les crides, aquestes han d'ésser comunicades a la casa de la vila durant les hores d'oficina, i que es faran públiques per al coneixement del poble, el migdia. No sigui cosa que a manera de spots publicitaris els santjoaners hagin de suportar crides durant tot el dia.

Ultima Hora.-26 de Noviembre

El PP obri expedient disciplinari als seus edils de Sant Joan. El Comité de Disciplina i Conflictes del Partit Popular de Balears va acordar per unanimitat obrir expedient disciplinari als tres regidors d'aquest partit a Sant Joan, que varen recolzar una moció de censura contra el batle regionalista Joan Barceló. La moció de

censura prosperà i el batle actual és Gabriel Mora del Partit Popular. El recolzament a la moció suposa el trencament del pacte PP-UM, cosa que ha obligat al partit ha dur-ho davant la Comissió de Disciplina. Ara els regidors populars de Sant Joan hauran d'acudir davant el comité per informar dels fets i motius que els dugueren a recolzar la moció de censura contra un membre de la seva propia coalició. Abans d'acabar l'any hi haurà una resolució".

El Dia 16.-26 de Noviembre

El comité de disciplina del Partit Popular es va reunir ahir vespre a la seva seu de Palma per decidir quin tipus de sanció s'ha d'aplicar als tres regidors del PP que recolzaren la moció de censura contra el batle de UM.

Els tres membres del PP hauran de prestar declaració sobre la seva actuació perquè sigui valorada la seva acció. No se descarta de moment,

l'expulsió dels membres desobedi-
dients del PP, encara que
aquesta expulsió no es farà
efectiva, sense abans ésser
escoltats per la direcció
del PP.

El propi Gabriel Canyelles
havia desautoritzat personalment
als tres regidors del PP,
encara que aquests feren
es sord al seu president
i votaren a favor de la moció
de censura desbancant a n'en
Barceló.

Diario de Mallorca.-

1 de Desembre

En un article-entrevista,
firmat per Llorenç Riera,
que ocupava tota la pàgina
18 de l'esmentat diari, Gabriel
Mora diu: "En la pràctica
han estat els regidors de
UM els qui han romput el
pacte electoral". I més endavant
afegeix: "A Sant Joan no
hi ha feina. Necessitam fer
un polígon industrial".

Del seu "Perfil" diu:
"El nou batle de Sant Joan,
Gabriel Mora Mas, té 51 anys,
està casat i és pare de dues
filles. L'agricultura des

de diverses facetes, consti-
tueix la seva principal ocupa-
ció professional. Regenta
un petit negoci familiar
de comerç d'hortalices i
cultiu de planters dins hiverna-
cles. Ha concorregut als
comicis electorals des de
la primera convocatòria democra-
tica i ha resultat regidor
elegit, sempre des de llistes
conservadores, en els tres
darrers casos. L'opció conserva-
dora pareix irrenunciable
per ell. Ara diu que si l'expul-
sen del PP cercarà un altre
partit parescut o defensarà
la seva ideologia des de
postulats independents".

CONVERSA AMB ANTÒNIA I BEL TONIONA

A pesar que més d'una vegada hem sentit dir, en boca de gent no santjoaners que, "A Sant Joan fan la millor porcella rostida de Mallorca", que aquest és un plat que no embafa ni cansa mai i que són moltes les famílies que mengen porcella no sols els dies de nocces i festa gran, sinó molts de diumenges o festes corrents; d'altra banda, també són moltes les famílies que per tradició i per allò de variar, en motiu de les Festes de Nadal, any darrera any, sacrificuen i rosteixen el seu indiots.

Per parlar dels indiots i de l'ofici d'indioter, entrevistarem Isabel i Antònia Bauçà Juan, filles de l'amo Guillem Tonió, el darrer indioter de Sant Joan, en el sentit tradicional.

-Quin any va llevar la guarda d'indiots el vostre pare?

-Va esser l'any 1957.

-Depenia, hi va haver anys que en fèiem 100, altres 200 i altres 300. I això durant devers 20 anys, fins que mon pare ho va deixar anar.

-Compraveu els indiots petits o posàveu els ous?

-Fèiem qualche niaronada, però en general quasi tots els indiots les compràvem de petits a Llorito.

-Eren mals de surar, se'n morien molts?

-No, perquè ens en cuidàvem molt. Les capolàvem herba i ceba, ben tallada amb un ganivet, les fèiem sègol, amb brou de carn fresca, de deixalles que compràvem a carnisseries, matances i escorxadors. Fins que va sortir la farina de carn seca. En aquells dies no hi havia pinsos composts i especials.

Quants d'indiots fèieu cada any?

-Hi havia a Sant Joan, altre gent que fes indiots?

-Que recordem, el ferrer Pereta en va fer un parell d'anys. L'amo Joan Rotger també posà una guarda petita d'indiots, per tal de córrer i trespasar, perquè tenia problema de circulació i el metge li receptà caminar molt.

-Hi ara no hi ha ningú que faci indiots?

-Sí, a Son Brondo fan indiots, indiots negres dels de fa estona, que diuen que tenen la carn més gustosa. N'Arnau de Son Perdut també en fa uns quants. També hi ha altres particulars que en fan qualcun per menjar ells i per regalar.

-Les fèieu pasturar molts de mesos?

-Totd'una que havien capelat ja les trèiem a pasturar, des de maig fins a Nadal, tant si era diumenge, festa o dia feiner. I les pasturàvem per tot el terme: Son Duran, Horteta, Cugalutx...

-Quantes persones éreu per manar la guarda?

-Mon pare totsol i un bon ca. Mon pare va tenir molts bons cans. Va tenir una cussa rossa que le deien "Na Prompta", que les sabia fer voltar. En Quin, Na Diana... De totes maneres en temps de figues havíem d'esser dues persones, perquè els indiots duien tal llepolia en les figues, que en veure figuera no hi havia que els aturàs. A més del cà, l'indioter duia sempre una canya llarga, però lleugera.

-I que aplagaven per foravila?

-Pel rostoll, les espigues de gra, també encalçaven els llagosts. Per la garriga menjaven aglans, llentiscle negre...

-I no les donàveu grà quan estaven tancats?

-Un mes abans de treure'ls les donàvem faves.

-Quin pes feien una vegada fets, en arribar Sant Tomàs?

-Les indiotes uns tres quilos, i els mascles si feien 8 o 9 quilos ja eren bons. Aquests indiots negres de fa estona, no és feien tan grossos com els indiots d'ara, que solen esser blancs d'una casta i solen fer fins a una vintena de quilos.

-Tenien bon preu els indiots?

-Un any mon pare les va vendre a 15 pessetes el quilo i quedà molt content. Quan un indiots valia de 60 a 70 duros era que era un bon indiots.

-On dormien els indiots?

-A un porxo a Son Duran, damunt unes barres escalonades, i allò curiós és que els indiots tots es colgaven girats tots cap a una mateixa part. Així els excrements dels de més amunt, mai embrutaven els de més avall.

-És ver que els indiots són molt "narcisistes", és a dir, que quan troben un

pou, per tal de mirar-se dins l'aigua es tiren dins el pou fins a negar-se?

-Sí, havíem d'estar alerta amb els pous. Una vegada se'n tiraren dos dins un pou, i mon pare per treure'ls quasi hi va quedar ell.

-Això de dormir tots girats cap a una mateixa part, era un tret que no coneixia, i és una cosa molt curiosa. Tenien altra cosa especial els indiots?

-Una cosa molt curiosa era que si pasturant trobaven una serp o llebre, feien un cercol, l'enrevoltaven i fent un cantet especial, no el deixaven fugir. Així, agafàrem moltes llebres.

-A qui venien els indiots?

-Molts d'anys venguérem la guarda a l'amo Andreu Sobrassada, son pare d'En Toni, que feia de cocover. Qualque any també la venguérem a un gallinaina d'Algaida.

-Què tenien més demanda els indiots o les indiotetes?

-Tots, tant gustosa és la carn dels mascles com la, de les famelles.

-Quan les compràveu ja sabíeu si eren mascles o famelles?

-No fins que capelavan.

-Hi ha alguns refranys que parlen de l'indiot estufat. Perquè s'estufen els indiots? Per presumits?

-Jo crec que s'estufen quan estan excitats sexualment -ens diu Guillem Magro- present a l'entrevista.

-Era rendible fer indiots?

-Era un temps que fèiem molta feina i teníem molts pocs doblers. Jo era una (Isabel) i per ajudar a la casa, mentre guardava, trescant per foravila duia sempre una bossa penjada a mode de taleca i anant darrera els indiots, quan trobava una sola d'espardenya de goma, posava la sola dins la bossa i quan en tenia devers dos quilos, agafava les soles ben fermades i duia el boliquet a ca l'amo En Tomeu Maulí, que en comprava per Don Francesc des Calderers, per la fàbrica de gomes, i les me pagaven a dues pessetes el quilo. Així qualque setmana feia 4 pessetes, que era tot un capital essent jo una nina i amb aquests doblers ma mare tenia per pagar el llum a mestre Guillem Pagès, i altres coses.

No volem allargar més aquesta entrevista, hem parlat dels indiots i de fer d'indioter. I tu Bel, ens has fet veure, que des de nina sempre has fet el cap viu, que ets una "dona de negocis", que sap treure un duro de qualsevol cosa, ja sigui cercant soles d'espardenya de goma, o ara cercant esparguera, anant a vendre o fent bunyols i orellanes. Gràcies Bel i Antònia.

Miquel Florit Huguet.

ELS ARXIVERS I L'ARXIU MUNICIPAL DE SANT JOAN

La gent de Sant Joan, sent curiositat per saber qui són i que fan aquests tres joves, dos homes i una dona, vestits amb bata blanca i que des de fa unes setmanes treballen en una de les dependències dels baixos de la Casa de la Vila.

Abans de parlar de la feina que estau fent, seria convenient que us presentàssiu als nostres lectors.

Pau Mateu i Vives

-Me diuen Pau Mateu, tenc 25 anys i visc a Palma, però la meva petita pàtria és Muro, on hi tenc les meves arrels pageses.

-Com va néixer el teu interès per la Història?

-L'atracció per la Història ve de molt enrrera. Sempre he gaudit d'una especial sensibilitat i curiositat per a conèixer els fets històrics, sobre tot aquells que fan referència a Mallorca, i a qualsevol dels seus períodes històrics. Així, el pas per la Universitat m'ha permès ampliar i aprofundir els meus coneixements i relacionar-me amb d'altres companys i professors, amb qui puc compartir aquestes inquietuts.

-Sents un vertader interès per la història?

-M'agradaria poder-me dedicar a la investigació però donada la manca de suport institucional he optat per exercir d'arxiver que té

alguna relació amb la història.

-Quin any te llicenciaries?

-Enguany mateix, fa quatre mesos.

-Tens escrit tesina o tesi?

-No però, tenc pensat fer-la sobre història agrària, més concretament del segle XVII a Muro.

-Quins treballs has realitzats?

-He col·laborat en la realització de l'inventari arqueològic de Muro, així com en la dels molins. A més un treball d'antropologia: "El cançoner de l'Albufera" i "El Moviment a Muro (1936-1944)".

-Quin treball d'investigació t'agradaria realitzar?

-M'agradaria continuar aprofundint en els treballs dels darrers cursos de la

carrera, bàsicament en el d'història social i agrària a Muro, en els segles XVI i XVII.

-Quina època de la Història i quins personatge et fascina més (mallorquí, espanyol o universal)?

-En relació amb això un dels personatges que més m'atreuen és Joanot Colom, cap de la revolta agermanada contra els senyors i ciutadans a la Mallorca del segle XVI.

Carmen Martinez Lopez

-Me diuen Carmen Martínez i tenc 25 anys. Som casada i visc a Palma. Faig feina per al Consell Insular de Mallorca. El meu interès per la història començà a l'època de l'Institut, quan gràcies a un professor d'aquesta assignatura vaig descobrir una forma distinta d'estudiar la història. Aquesta forma consistia en entendre-la abans d'intentar memoritzar dades, fets, etc.

-Com començares professionalment?

-Professionalment m'interessen les feines relacionades amb arxius i biblioteques, encara que, donades les escasses oportunitats, tampoc descarto la sortida professional de l'ensenyament.

-Quin cursos has fet?

-Un Curs d'Arxivística durant l'any 1990, organitzat per l'Institut de Ciències de l'Educació. També he fet

un curs de Bibliotecomia, el Setembre de 1991, organitzat per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports.

-Has fet altres cursos en relació als arxius?

-Sí, durant els mesos de Juliol-Setembre de 1990 vaig fer un Curs d'Informàtica aplicada als Arxius, Curs que fou organitzat pel Consell Insular de Mallorca i l'INEM.

-Carme que ets castellana-parlant, entens i escrius perfectament el català de Mallorca? Has fet qualche curs de Català?

-Vaig fer un curs de Reciclatge de Català, l'any 1989-1990, que organitzà l'Institut de Ciències de l'Educació.

-Veig que per esser tan jove no has perdut el temps. T'admir i crec que la mateixa admiració sentiran els nostres lectors. Diguem Carme en confiança. Has tingut temps de esser jove?

-Es clar que sí! som i me sent una allota normal, però sí, he estudiat i m'he hagut de sacrificar, fent vida normal, nop perdent el temps, perquè com he dit al principi som casada.

-Que més ens pots dir Carme?

-Professionalment te puc dir, que a més del que t'he dit, he assistit a Seminars i cicles de conferències, com puguin ser: Jornades

d'Estudis Locals, Mites i Tradició Mitològica a Grècia (I.C.I) i altres...

-Quina experiència laboral tens?

-Dos mesos de contracte amb el Ministeri d'Educació i Ciència, treballant com ajudant de coordinació "d'Escoles viatgeres".

-I com arxivera?

-Dos contractes amb el CIM (Consell Insular) de l'Octubre 1990 a Març 1991 i d'Octubre 1991 a Març 1992.

-Havies treballat a altre arxiu municipal?

-Sí, a l'Arxiu Municipal de Lloseta. A més en Pau, en Julio i jo, tots hem fet feina a l'Arxiu General del Consell Insular.

-Has publicat qualche treball de tipus històric?

-Tenc pendent de publicació l'inventari de l'Arxiu Municipal de Lloseta.

-Quin any te llicenciaries?

-Fa dos anys i mig, el 1989.

Julio Oncala Fernández

Tenc 23 anys i visc en el Pla de Na Tesa.

-Perquè triares aquest tipus d'estudis?

-Com tots els estudiants, em va arribar el difícil moment de triar una carrera on encarrilar un poquet les meves inquietuts. Vaig rebutjar altres opcions i vaig triar història per allò que suposava de coneixement del món i del seu passat, aspecte imprescindible per conèixer el present i els seus trets tan problemàtics.

-Què t'interessa més el passat, el present o el futur?

-En realitat em fascinen tots els esdeveniments que passen avui dia, ja siguin científics, polítics, culturals, propis de cada poble i que combinats formen la civilització contemporània.

-Quins són els teus projectes professionals?

-A la Universitat vaig comprendre que m'agradaria trasmetre aquests coneixements

i vaig pensar en exercir de professor. En aquest moment, però veig que és un poc difícil.

-I això dels arxius?

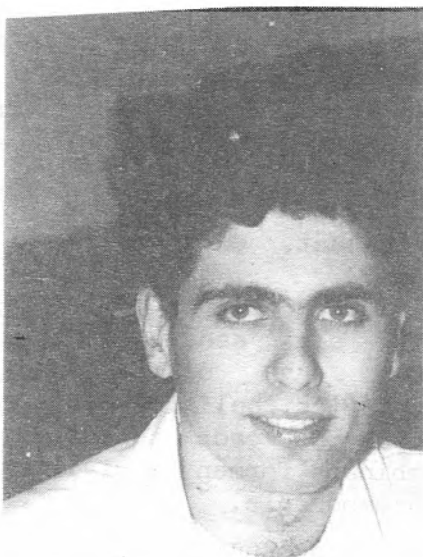
-Per això vaig fer el Curs d'Arxivística, aprofitant la meua disposició per la paleografia.

-I t'agrada?

-Ara mateix pens que és una feina molt agradable que m'agradaria que tengués més sortides en el futur.

-Quins treballs has realitzat?

-Conjuntament amb en Pau, varem realitzar un treball sobre capbreu de la part reial a la Ciutat de Mallorca.

-Expliquem això de "capbreu de la part reial..."

-Bé, el capbreu és un document on els senyors anotaven els seus emfiteutes o possessors

del domini útil (generalment pagesos) per tenir constància i memòria dels seus drets senyorials, i així poder cobrar les càrregues feudals. En el nostre cas, el senyor del domini directe era el rei.

-Quina època de la història i persona te fascina més?

-Pens i els meus companys també, que la veritable història no la fan els grans personatges, la fa el poble. Les darreres tendències historiogràfiques es decanten per l'estudi de la història quotidiana i social que reflecteix millor l'evolució, els canvis, els esdeveniments que moven la història. Això no lleva importància a certs personatges.

-Són molts els llicenciats amb Història que se dediquen a investigar i escriure història?

-No. La investigació no dóna per menjar. Hi ha una manca total d'ajudes institucionals per realitzar treballs d'investigació historiogràfica o científica.

-Quins treballs o sortides hi ha per a un llicenciat en Història?

-Atenint a la contestació anterior, l'única sortida d'un historiador és preparar oposicions per a professor o funcionari.

L'ARXIU MUNICIPAL DE SANT JOAN

-La documentació més antiga

que heu trobat a l'arxiu de Sant Joan, de quina època o any és, de què tracta?

-La documentació més antiga que hem trobat fins ara són uns llibres de consell del segle XVI, concretament de 1563-1671.

-Que és un "llibre de consell"?

-Els llibres de consell recullen els acords presos pels representants de la vila constituïts en govern municipal. Desapareixen amb el Decret de Nova Planta de Felip V, que substitueix el tradicional sistema de govern otorgat per Jaume I. Són els antecedents de les actes de l'Ajuntament plenari, que a Sant Joan comencen a 1790 i es troben de manera continuada fins als nostres dies.

-Quina és l'època més completa i documentada?

-De forma general, l'actual o la dels darrers anys sol esser la més completa. A Sant Joan la major part de documentació és del segle XIX i XX.

-Quin temps està previst que duri la vostra tasca d'ordenació i catalogació?

-Pensam acabar la nostra feina en el termini de 5 mesos aproximadament.

-Quins temes, personatges, època, etc. aconsellàrieu que fossin investigats amb profunditat, pels aficionats locals?

-Això depèn de les inquietuds personals. Un cop fet

l'inventari qualsevol persona trobarà facilitat per investigar allò que l'interessi, principalment temàtica local de Sant Joan.

-Heu trobat facilitats per part de l'Ajuntament, batle i administratius?

-Ens han tractat correctament.

-Hi ha hagut qualche particular que vos hagi oferit la seva col·laboració?

-Sí, algunes persones s'han interessat per la feina que realitzam.

-Suposau que hi ha documentació desapareguda?

-Hem trobat alguns buits cronològics a la documentació que ens fa pensar que part d'ella ha desaparegut, bé per males condicions de conservació o bé per la poca importància que s'ha donat al control de la documentació.

-Fra Andreu de Palma, quina feina va fer a l'Arxiu?

-Fra Andreu de Palma, va catalogar fins els anys quaranta. Cal valorar aquesta catalogació pel que ha significat en la conservació de l'Arxiu. Ara bé a l'hora d'aplicar una metodologia per a la documentació de l'Arxiu ens hem plantejat superar la divisió entre "documentació històrica" i "documentació administrativa" que fins el moment actual es mantenia en aquest Arxiu.

Res més Pau, Carme i Julio, el Consell Insular pagarà el vostre treball,

però els santjoaners, la present generació i les futures, tendran un deute de gratitud amb vosaltres. Gràcies.

Miquel Florit Huguet.

SÓN LES FESTES DE NADAL

ALEGRES I ANIMADES

Per tot hi ha més animació
música, adornaments i alegria,
és que ens acostam en el dia
en que ens parlen d'estimació.

NADAL són festes de tendresa,
de pau, justícia i germanor,
d'alleugerar arreu el dolor
fent sempre bona l'escomesa.

Reini dins tots la comprensió,
aturin el soroll els canons
cantem junts, nadalenques cançons
al voltant del Diví INFANTÓ.

Davant la lliçó del Recent NAT,
procurem a tots un món millor
renesqui a la vida la il·lusió.
Molts d'anys plens de felicitat.

Joan Jaume Nigorra

CORREDURIA DE SEGUROS

GOMILA S.A.

SUBAGENCIA EN SAN JUAN: C/ FRAY LLUIS JAUME, 33 *55 63 06
HORARIO DE OFICINA: LUNES, MIERCOLES Y VIERNES, DE 6 a 8 horas

MANACOR: PLAZA RAMON LLULL, 22 • TEL. 55 13 56

SOMOS INDEPENDIENTES

TRAMITAMOS TODA CLASE DE SEGUROS: AUTOMOVILES • CAMIONES • PISOS • CHALETS • CASAS
INDUSTRIAS • COMERCIOS • ACCIDENTES PERSONALES • AGRICOLAS • GANADEROS • VIDA • JUBILACION
RESPONSABILIDAD CIVIL • ENFERMEDAD • ETC. ETC...

RESULTES D'UN RESULTAT (II)

Me rebel a pensar-ho
que a un poble com Sant Joan
se faci un pecat tan gran
de presentar una moció,
perquè digau-me sinó
si just per un engany
quants n'hi ha que enganyats estan
i no fan tal funció.

Es poble no va votar
fer mocions de censura
volíem sa gent segura
i "mos" vàrem equivocar,
si un dia hi hem de tornar
i veim segons quina figura
es poble que mai recula
aquest pic recularà:

Tot es poble està endarrerir
perquè ha estat sa moció
i vol veure un borrador
perquè és que això se va fer,
es poble santjoaner
tampoc no és tan coió
per dar-li aquesta lliçó
que tan intrigats "mos" té.

Es poble no ha menester
fer-li tal fellonia
o sigui tal fantasia
d'un partit com es P.P.
"d'es poble santjoaner",
d'altres pobles no ho diria
perquè abans consentiria
a "lo" impossible de fer.

Es P.S.M. va fer
"lo" que sol fa un bon al.lot,
altres ho pensareu poc
perquè creien anar bé
i si qualqu'les va fer
mambelletes de cloc-cloc
just va ajudar a encendre es foc
que tot ho "destruigué".

Es P.S.M. obrà
amb molt de coneixement
perquè és ben conscient
de ses passes que há de dar
i així podrà caminar
ben clara alta i somrient
per no pecar d'innocent
com altres varen pecar.

J. i Mates
(continuarà)

SON PARE

Es un càrrec molt ingrat
i difícil es de pare
"menos" brillant que es de mare
però més sacrificat,
de "lo" que surt esguerrat
sempre culpable és son pare
i sa mare perquè és sa mare
tot li queda perdonat.

Si un dia te sents valent
i vols posar pulitxó
te tracten de dictador
i de poc intel.ligent
i si sa mare hi consent
pus mai tendràs sa raó,
no importa assajar-lo
en es paper de dolent.

Es propi d'un fill mal nat
no estimar molt sa mare
i no respectar son pare
és de molt mal educat,
és moda i sempre ha s'usat
que ha fet poc paper son pare
per poc que vulgui sa mare
li lleva s'autoritat.

Son pare sempre procura
no demostrar es sentiments,
sempre passen per dolents
i això és sa seva tortura
li diven que és beneitura
d'homes poc intel.ligents
i li cerquen antecedents
d'on li ve sa "locura"

A pesar que és ben conscient
que sempre vendran mal dades
ses paraules ben pesades
per no agraviar la gent
no pot dir lo que se sent
si no vol dir animalades
i sol passar moltes vegades
per pardal o per dolent.

Son pare no pinta res
per no dir, molt poca cosa,
i és el primer que fa nosa
sa raó cau pel seu pes.
En sa Mare que l'adora
l'Infant està dins es bres
i Sant Josep que no ha fet
no pinta una regadora.

Sa veu de "s'esperenci"
jo vos convit a escoltar
i si es dia de demà
vos tracten amb més "demenci"
o tenen més "pacienci"
per saber-vos perdonar
llavors podreu "disfrutar"
d'una vida "d'indulgenci".

En es poble que m'ha vist néixer
deman perdó amb humilitat
si a cap persona he faltat
o si de mi teniu cap queixa
tenc el meu cor que s'esqueixa
fins que m'haureu perdonat.

" . . . . . "

SON PARE

(continuació de la pàgina anterior)

I per agrair els favors
i de tothom quedar cabal
vos desig un bon Nadal
i un feliç noranta-dos.

Gabriel Company
(Forner Boveta)

NADAL. PAU I ALEGRIA 1991

Enmig del fred i la neu
on s'hi belluga una estrella
neix tremolant tot un Déu
tot dolçor com mel d'abella
dins un paratge molt greu
¡garrit una meravella!

Entre la fredor i nuesa
a mitja nit congelada
us fan en goig l'escomesa
els pastors de la contrada
veient vostra Reialesa
caminant per la roada.

I el ressò de les muntanyes
que espargeix son cant d'amor
obrint aquelles entranyes
de sa gent d'aquell entorn
tots junts i en les seves manyes
li porten goig i atenció.

En la nit tresca que tresca
d'alt serres blanques de neu
portant la mel amb la bresca
tots carregats sens trineu
son cor calent per la fresca
per l'infantó que és son Déu.

Les serralades i comes
amb els florits romanins
desprenen sanç aromes
més bells que els millors jardins
i ocells que en banyades plomes
canten com els serafins.

Per adorar aquell minyó
amb aigua, neu, fred i vent
que els omple son rastre d'amor
i el cor de quimesa ardent
l'estrella els dóna claror
per portar-li son present.

I deixondits plens de tendresa
sonant ximbomba i tambor
adoren plens d'humilesa
l'infant tremolós d'amor
canta que canta amb fermesa
¡Ha nascut el Salvador!

Bàrbara Mates i Sastre
(Cartera)

RECORDANT ESDEVENIMENTS PASSATS EN EL DESEMBRE

22.12.1950.- Fou nomenat Batle Joan Oliver Barceló "De Maia". Fou batle del 22.12.50 al 16.02.57. En 1956 s' havien asfaltat els principals carrers del poble.

23.12.1957.- En el sorteig de la segona canastra nadalenca de la Penya Motorista, la sort afavorí les Monges de la Caritat. Va recollir la canastra Sor Joana, que acomenàvem dels malalts.

8.12.1961.- Va morir Antoni Sastre Bonet "Mestre Antoni Curro". Fou mestre d'obres de l'Ajuntament i va intervenir en les obres de reforma del temple parroquial.

1.12.1967.- En el pes municipal, un porc de Miquel Gual "L'amo Miquel Ribas" va enregistrar 461 Kg de pes. Era de raça "Large White" i les seves mides eren 2'10 de llarg i 1'19 d'alt.

Sant Joan com els altres pobles de l'Estat Espanyol va viure el 14.12.1966 la votació del Referèndum Nacional que afavorí les gestions del Cap d'Estat Francesc Frànc, i el 6.12.1978 va veure proclamada la Constitució Espanyola.

15.12.1968.- Amb diferents actes es va inaugurar el Tele-Club, el seu president era Francesc Company Bauçà. Entre les personalitats hi assistiren el Governador Civil, Victor Hellin, i el President de la Diputació Rafel Villalonga.

1970.- Per les Festes de Nadal, la Penya Motorista

va instal·lar per primera vegada a Sant Joan, un arbre de Nadal. Fou un pi que col·locaren baix del campanar. La instal·lació elèctrica la connectaren a la xarxa del seu local social.

Llavors en anys següents es posaren arbres a la plaça del Rei en Jaume (carrer Major-Consolació) promoguts per la Granja Florit (avui el Tres-Dos). Llavors dins els anys vuitanta es col·locaren els adornaments nadalencs que acostumam a veure cada any.

17.12.1972.- Va morir Francesc Oliver Oliver "Dels Calderers". Un home que havia fet molt per al poble. Batle en 1941 i promotor de les vetlades històriques de les festes de Sant Sebastià i de la publicació de "Documenta" entre altres col·laboracions, afavorint la cultura i l'esport a Sant Joan.

3.12.1973.- A la matinada la vila santjoanera es va veure coberta per una bona nevada.

23.12.1973.- En la primera temporada del C.D. Sant Joan, a la categoria de Preferent va rebre la visita del primer equip de l'Atlético Baleares. El resultat 1-2. No obstant això, en aquesta primera volta del Campionat, el Sant Joan fou conegut com l'equip revelació per les seves bones actuacions.

4.12.1986.- El nostre poeta

(continua pàgina 30)

NADAL

Ara ve Nadal
menjarem torrons,
i amb sa guitarreta
cantarem cançons.

El pare Joan Llabrés, autor de varis llibres amb el títol "Els nostres arts i oficis d'antany", és un investigador sobre la història del Betlem, i d'aquest costum en conta el seu origen durant el segle XIII a Itàlia, per virtut i gràcia de Sant Francesc d'Asís.

L'any 1223 va voler reproduir al viu, el naixement del Fill de Déu, en plena naturalesa, allà a Grecció, molt aprop d'Asís, al peu d'una muntanya va preparar tot el necessari, un pesebre amb palla, un bou, una mula, i amb presència dels veïns d'aquell poble amb llums encesos, al voltant de mitja nit, començà la missa i la predicació de l'amor i l'infinita misericòrdia de Déu, aguantant amb els braços l'Infant Jesús.

Des de llavors, els franciscans estengueren aquesta pràctica a tot Itàlia, Alemanya, França i Espanya. Devoció avui estesa per tot el món. Però la cota més alta la tindrà durant el segle XVIII, quan apareixen al mercat figuretes policromades, tallades en fusta, d'una manera especial les figures centrals del naixement Jesús, Maria i Josep, també els Reis i el seu acompanyament: pastors i ovelles, etc.

A Mallorca prest es feren figuretes de fang, per la seva qualitat destacaren les que es feren a Manacor, Sa Cabaneta i Palma. El artesans tenien prou esment en reproduir figuretes que representaven els arts i oficis, rentadores, matancers, fornèrs, etc. tots ells vestits de pagès. Aquestes figuretes han estat sempre conegudes com a pastorets.

Són importants a Mallorca els Betlems de l'Hospital Provincial, de les monges Caputxines, a Palma i molts d'altres espargits per tot Mallorca que compten en segles d'antiguitat. Però el més visitat avui dia, és el Betlem del Palau March, és un Betlem napolità del segle XVIII, per les seves vitrines es poden veure i estudiar els costums de Nàpols dels anys 1700, sabaters, mercaders, venedors, hortolans fent feina a l'hort. És un Betlem quasi vivent de la història d'un poble italià, (habitatge, costums, vestiments, etc.)

És una vertadera joia d'art, que es pot visitar durant els dies que envolten Nadal. D'aquest monument en destaquem la cova feta d'escorxa de suro, amb una triple glòria plena d'àngels, la primera plena de caps d'angelicals alats, la segona

d'àngels grassonets que porten girnaldes de flors i canten el "Gloria in excelsis Deo", i la tercera un coro d'àngels de cos sencer, revestits amb túniques de seda que toquen trompetes de plata i encensant amb preciosos encensers.

Era freqüent penjar al Betlem neules, com també pengen per diferents llocs de l'església, recordant els pans que la gent donava per esser repartits entre la gent més necessitada. Sant Francesc d'Asís volia que per Nadal no faltàs pa a cap casa i fins i tot demanava que tirassin blat al camp perquè els ocells menjassin amb abundància.

A Sant Joan, el pa que regalen al Betlem, es reparteix el dia dels Reis. També, altre temps tots els pobles de Mallorca tenien aquest dia la representació pròpia de "l'auto-religiós Els Reis Mags", un llibretó que variava segons el costum i manera d'esser dels glosadors i dels capellans del lloc, i es representava l'horabaixa del dia 6 de gener a la plaça del poble.

Carles Costa

Nadal de 1991

RESPOSTA D'UN GLOSADOR

Resposta he de donar per fer una aclaració referent a una cançó que a la passada edició aquesta revista edità solament per fer constar que no som jo el seu autor encara que vull apuntar que la forma l'encertà i de rima es lo millor de contingut no faig menció perquè amb això cada autor escull lo que vol triar i de lo que vol glosar en respon i es jutjador i sols hem queda aclarar que no hagué mala intenció de l'autor que la firmà ni tant sols de direcció perquè jo no som senyor de poder fer canviar la firma del seu autor ni tampoc d'un servidor si coincidència hi ha.

Joan Mates (Ditaler)

NADAL

Que reini la pau
en els cors i la vila
la paraula Nadal
té ressons d'alegria.

No hi ha res més hermós
que donar-se sa mà
entre tots aixecar
un Sant Joan venturós.

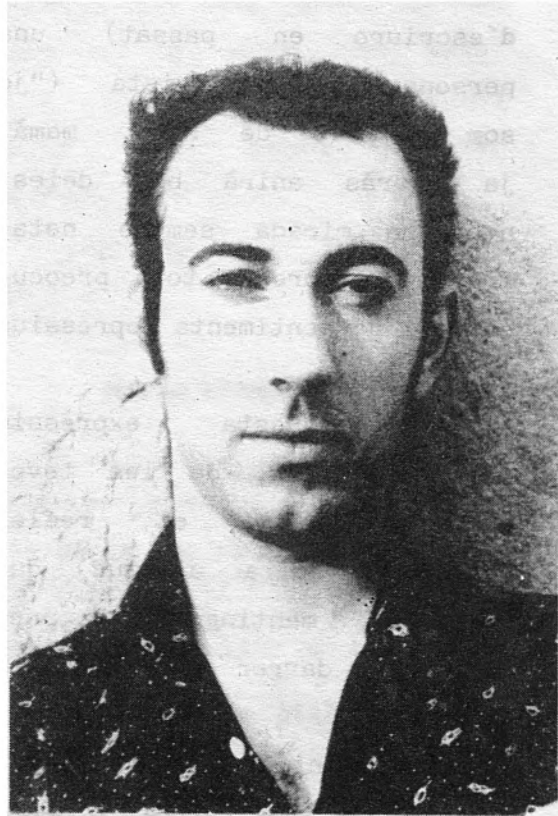
CRÒNICA D'UNS SENTIMENTS

Estimat, estimadíssim TOMEU. Estimat germà, estimat amic, estimat company TOMEU. Saps? Avui, a la fi he agafat el llapis per escriure't a tu TOMEU, després de molts de dies de tenir-ne ganes i de no decidir-me a fer-ho.

Me passa TOMEU, que tenc el pensament obstruït i que només hi ha cabuda per al teu nom, per al teu record i per als pensaments que t'enrevolten a tu. I tot això fa una mescla de contradiccions que a vegades no sé cap a on desembocarà. Saps Tomeu? L'enyorança a tu és tan forta, que quasi és l'únic que compta, l'únic que té sentit.

Enyor la teva veu, la teva mirada, el teu somriure i t'enyor al carrer, t'enyor a la taula... fins i tot, TOMEU, t'enyor malalt dins el llit.

Aquests sentiments TOMEU estan dins el cor, l'omplen tot, però no vull que pensis

que això és tot, no TOMEU, no hi ha moltes més coses que en parlen de tu. Pens en tu, TOMEU estimat, en tu persona alegre, sana, en tu persona realitzada i optimista, sempre de bon humor (tant que no podies comprendre que jo tengués estones dolentes) i sobre tot amb una vertadera força vital.

Fins i tot TOMEU, eres

(no ho puc soportar haver d'escrivre en passat) una persona tan optimista ("jo som un tio de sort, mamà, ja veuràs anirà bé" deies) amb una mirada sempre neta, franca i lliure de tota preocupació i de sentiments depressius o amargats.

I aquesta expressió dels teus ulls, de les teves paraules, eren el reflex fidel d'aquesta actitud que tu has mantingut sempre, fins el darrer dia, davant la vida.

Pens en tu TOMEU, persona d'esperit transparent, sense gens de malícia ni ombra d'egoisme, que gaudies de compartir tot el que era teu perquè els altres ho gaudissin també. I vivies tan satisfet de tu mateix, te tenies en tanta autoestima, que això te duia a viure encantat amb la teva família, que te pareixia la millor del món, sempre pensares que els teus pares eren els millors, que de germanes no n'hi havia com les teves

i que cunyats i nebots com els teus no se'n trobaven enlloc (fins i tot pensaves que la cussa "Bruna" i l'egua eren exemplars únics).

I els teus amics, TOMEU? tenies tota la raó del món quan deies que no t'estranyava tot el que feien per tu: les visites nocturnes a l'hospital (que moltes vegades, després d'esperar al passadís no pogueren entrar a veure't, perquè no et trobaves amb ànim de rebre'ls amb una rialla, com volies tu) els regals, pensats sempre per tu, els viatges a Barcelona (per donar-te aquelles plaquetes meravelloses, que tanmateix tu no aprofitaves) per veure't d'aprop i fer una rialla junts. I tot això TOMEU, no te venia de nou perquè tu hauries fet el mateix per qualsevol d'ells que s'hagués posat malalt.

Saps una cosa estimat TOMEU? Idò ara que tot s'ha acabat, ara que ja no podem esperar altre "remissió completa" (tu ja m'entens) ni

ens podem aferrar a cap altra esperança per allargar-te la vida, és quan ens sentim buits, tant, tant, que sembla que tenim buides les mans, la casa i fins i tot la vida és buida sense tu TOMEU. Vull dir-te TOMEU estimat, que aquest buit tan gros que has deixat dins les nostres vides, ja mai més és podrà omplir, perquè tu ets insubstituïble per totes les persones que t'estimam, però vull dir-te, estimat germà, que sempre te durem dins el cor, mentre ens quedi un instant de vida, perquè aquests 23 anys de vida amb tu han estat meravellosos i això, aquests anys de felicitat no ho oblidarem mai.

Escolta TOMEU: S'Acosta ja l'hora de dir-te adèu i no vull deixar-te trist (saps que sempre hi vaig alerta) només volia dir-te que aquella confidència que me feres un diumenge horabaixa a Barcelona, ajeguts damunt la gespa, la duc aferrada a la mèdula per a sempre: "A vegades pens que me moriré prest,

però no me sap greu, perquè aquests 23 anys he estat molt feliç, he fet allò que volia i no estic endarrerir de res".

Una abraçada molt forta
TOMEU.

Maria Estelrich

(ve de la pàgina 25)

**RECORDANT ESDEVENIMENTS PASSATS
EN EL DESEMBRE**

Miquel Gayà Sitjar a l'entremig d'un sopar a Can Tronca va presentar el seu llibre "Històries i Memòria".

7.12.1986.- La Peña Motorista celebrà la seva diada del 30 aniversari amb l'assistència del President de la C.A. Gabriel Cañellas, que lliurà a la Peña una placa commemorativa.

27.12.1986.- En el ple de l'Ajuntament, el batle Joan Barceló Matas va presentar la seva renúncia al càrrec i fou elegit batle Joan Barceló Mesquida. El nou president de la Corporació era regidor des de 1979.

Joan Jaume Nigorra

BATEC

Tornarem a parlar de la Banda de Tambors i Cornetes, el motiu és prou important. En el tercer assaig que es va fer, per tal de reorganitzar aquesta formació, ja foren insuficients els instruments disponibles, per evitar aquests entrebancs s'intentarà l'adquisició de nous tambors i timbals.

Per altra part, agraïm l'interès d'antics components de la Banda que s'han oferit a ajudar durant les sortides i desfilades, als nins i nines més jovenets. Estam segurs que aquests cinc que s'han posat a disposició dels organitzadors, seran un bon suport i al·licient per als altres, ja que esperam que se n'hi afegesquin d'altres.

La Comissió dels Reis ja està pensant en la pròxima arribada a Sant Joan, que esperam s'organitzarà el proper dia 5 de gener, i repertiran moltes juguetes i regals.

No estam massa satisfets de l'acollida que ha tengut la campanya de subscripcions de socis, consideram que són pocs els qui s'han donat d'alta, però així mateix, són més que suficients per compondre una nova Junta Directiva, la qual s'elegirà a la pròxima assemblea general que està pensat es celebri abans de Nadal.

Els temes a tractar a l'ordre del dia, seran pocs, però prou interessants, ja que fa més de dos anys

que no es dóna compte de les activitats de l'entitat, ni de l'estat de comptes, també serà necessària una revisió de l'inventari del material que hi toca haver. També, i com a punt principal, s'elegiran els membres, que juntament amb el President, formaran la nova Junta Directiva per acabar el reglamentari torn de precís i preguntes.

Aquesta assemblea es convocarà per mitjà d'una crida amb la megafonia que l'Ajuntament té a la disposició del poble.

Jaume Mola

AJUNTAMENT DE SANT JOAN
(Mallorca)

*La Corporació Municipal
de l'Ajuntament de Sant Joan
vos desitja un Bon Nadal
i venturosos Any Nou 1992.*

Gabriel Mora Mas
Batle-President

NADAL, 1991